

MUHANDISLIK

& IQTISODIYOT

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

№3

2026
MART

Milliy nashrlar

OAK: <https://oak.uz/pages/4802>

05.00.00 – Texnika fanlari

08.00.00 – Iqtisodiyot fanlar

Google Scholar

OPEN ACCESS

ULRICHSWEB™
GLOBAL SERIALS DIRECTORY

Academic
Resource
Index
ResearchBib

ISSN
INTERNATIONAL
STANDARD
SERIAL
NUMBER
INTERNATIONAL CENTRE

CYBERLENINKA

OpenAIRE

ROAD

INDEX COPERNICUS
INTERNATIONAL

BASE

Crossref

НАУЧНАЯ ЭЛЕКТРОННАЯ
БИБЛИОТЕКА
LIBRARY.RU

ISSN: 3060-463X

РЭУ.РФ
РОССИЙСКИЙ ЭКОНОМИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ
ИМЕНИ Г.В. ПЛЕХАНОВА
ТАШКЕНТСКИЙ ФИЛИАЛ

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Elektron nashr, 2026-yil, mart.

Bosh muharrir:

Zokirova Nodira Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, DSc, professor

Bosh muharrir o'rinbosari:

Shakarov Zafar G'afforovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD, dotsent

Tahrir hay'ati:

Abduraxmanov Kalendar Xodjayevich, O'z FA akademigi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Sharipov Kongratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori, professor

Maxkamov Baxtiyor Shuxratovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shaumarov Said Sanatovich, texnika fanlari doktori, professor

Turayev Bahodir Xatamovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Allayeva Gulchexra Jalgasovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Arabov Nurali Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Maxmudov Odiljon Xolmirzayevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Xamrayeva Sayyora Nasimovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bobonazarova Jamila Xolmurodovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Irmatova Aziza Baxromovna, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bo'taboyev Mahammadjon To'ychiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Shamshiyeva Nargizaxon Nosirxuja kizi, iqtisodiyot fanlari doktori, professor,

Xolmuxamedov Muhsinjon Murodullayevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Xodjayeva Nodiraxon Abdurashidovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Amanov Otabek Amankulovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Qurbonov Samandar Pulatovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Zikriyoyev Aziz Sadulloyevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Tabayev Azamat Zaripbayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sxay Lana Aleksandrovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Ismoilova Gulnora Fayzullayevna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Djumaniyazov Umrbek Ilxamovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kasimova Nargiza Sabitdjanovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent

Kalanova Moxigul Baxritdinovna, dotsent

Ashurzoda Luiza Muxtarovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Sardor Begmaxmat o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sharipov Botirali Roxataliyevich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor

Tursunov Ulug'bek Sativoldiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Bauyetdinov Majit Janizaqovich, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti dotsenti, PhD

Botirov Bozorbek Musurmon o'g'li, Texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Sultonov Shavkatjon Abdullayevich, Kimyo fanlari doktori, (DSc)

Jo'raeva Malohat Muhammadovna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor.

Yusupov Maxamadamin Abduxamidovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor

Kalonova Moxigul Baxritdinovna, iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi (DSc), professor.

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Norboyev Odil Abrayevich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Nasimov Dilmurod Abdulloyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Mirzayev Kulmamat Djanzakovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Karimova Nilufar Sadirdin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Pardaev Umidjon Uralovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

muhandislik & iqtisodiyot

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

- 05.01.00 – Axborot texnologiyalari, boshqaruv va kompyuter grafikasi
- 05.01.01 – Muhandislik geometriyasi va kompyuter grafikasi. Audio va video texnologiyalari
- 05.01.02 – Tizimli tahlil, boshqaruv va axborotni qayta ishlash
- 05.01.03 – Informatikaning nazariy asoslari
- 05.01.04 – Hisoblash mashinalari, majmualari va kompyuter tarmoqlarining matematik va dasturiy ta'minoti
- 05.01.05 – Axborotlarni himoyalash usullari va tizimlari. Axborot xavfsizligi
- 05.01.06 – Hisoblash texnikasi va boshqaruv tizimlarining elementlari va qurilmalari
- 05.01.07 – Matematik modellash
- 05.01.11 – Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt
- 05.02.00 – Mashinasozlik va mashinashunoslik
- 05.02.08 – Yer usti majmualari va uchish apparatlari
- 05.03.02 – Metrologiya va metrologiya ta'minoti
- 05.04.01 – Telekommunikatsiya va kompyuter tizimlari, telekommunikatsiya tarmoqlari va qurilmalari. Axborotlarni taqsimlash
- 05.05.03 – Yorug'lik texnikasi. Maxsus yoritish texnologiyasi
- 05.05.05 – Issiqlik texnikasining nazariy asoslari
- 05.05.06 – Qayta tiklanadigan energiya turlari asosidagi energiya qurilmalari
- 05.06.01 – To'qimachilik va yengil sanoat ishlab chiqarishlari materialshunosligi
- 05.08.03 – Temir yo'l transportini ishlatish
- 05.08.06 – "G'ildirakli va gusenisali mashinalar va ularni ishlatish" (texnika fanlari)
- 05.09.01 – Qurilish konstruksiyalari, bino va inshootlar
- 05.09.04 – Suv ta'minoti. Kanalizatsiya. Suv havzalarini muhofazalovchi qurilish tizimlari
- 10.00.06 – Qiyosiy adabiyotshunoslik, chog'ishtirma tilshunoslik va tarjimashunoslik
- 10.00.04 – Yevropa, Amerika va Avstraliya xalqlari tili va adabiyoti
- 08.00.01 – Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 – Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 – Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 – Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 – Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 – Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 – Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 – Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 – Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 – Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 – Marketing
- 08.00.12 – Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 – Menejment
- 08.00.14 – Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 – Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 – Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 – Turizm va mehmonxona faoliyati

Ma'lumot uchun, OAK
Rayosatining 2024-yil 28-avgustdagi 360/5-son qarori bilan "Dissertatsiyalar asosiy ilmiy natijalarini chop etishga tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro'yxati"ga texnika va iqtisodiyot fanlari bo'yicha "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali ro'yxatga kiritilgan.

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz:

1. Toshkent shahridagi G.V.Plexanov nomidagi Rossiya iqtisodiyot universiteti
2. Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
3. Toshkent irrigatsiya va qishloq xo'jaligini mexanizatsiyalash muhandislari instituti" milliy tadqiqot universiteti
4. Islom Karimov nomidagi Toshkent davlat texnika universiteti
5. Muhammad al-Xorazmiy nomidagi Toshkent axborot texnologiyalari universiteti
6. Toshkent davlat transport universiteti
7. Toshkent arxitektura-qurilish universiteti
8. Toshkent kimyo-texnologiya universiteti
9. Jizzax politexnika instituti

MUNDARIJA

KORXONALARDA ICHKI AUDIT TIZIMINING BOSHQARUV QARORLARI QABUL QILISHDAGI O'RNI	24
Mexmonaliyev Ulug'bek Erkinjon o'g'li	
FISKAL SIYOSAT SAMARADORLIGI VA SOLIQ TUSHUMLARI DINAMIKASI: O'ZBEKISTON MISOLIDA ILMIY TAHLIL	30
Abduraimova Nigora Abdugapparovna	
YASHIRIN IQTISODIYOTNI KELITIRIB CHIQUARUVCHI ASOSIY OMILLAR HAMDA IQTISODIYOTGA TA'SIRI	37
Toxtabayev Oybek Odilovich	
QISHLOQ XO'JALIGI OZIQ-OVQAT SANOATI KORXONALARIDA ZAMONAVIY BOSHQARUV	42
Rasulova Muxabbat Teshabayevna, Normurodov Sarvar Norboy o'g'li	
O'ZBEKISTON GLOBAL-IQTISODIY RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING O'RNI	48
Kuvatova Oliya Sheraliyevna	
QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING IQTISODIY MOHIYATI VA ULARNI KAPITAL BOZORI INSTRUMENTLARI ORQALI MOLİYALASHTIRISH IMKONIYATLARI.....	54
Igitov Jurabek Kuzibekovich	
IQTISODIY ISLOHOTLAR DAVRIDA TIJORAT BANKLARINING INVESTITSIYA FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING OMILLARI	61
Yangiboyev F.B.	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI ERTA ANIQLASH VA BOSHQARISHNING INTEGRATSIYALASHGAN RISK-INDEKS MODELİ	68
Kalandarov Abdulla Baxtiyorovich, Rajabov Shoxrux Suvon o'g'li	
RUX VA QO'RG'OSHINNI SELEKTIV AJRATIB OLISHNI KOMBINATSIYALASH TEXNOLOGIYASI VA NAZARIYASI.....	74
Eshonqulov Uchqun Xudaynazar o'g'li, Haqberdiyev Dilshod Qodir o'g'li	
UY-JOY QURILISHI HAJMINI UZOQ MUDDATLI PROGNOZLASHDA EKONOMETRIK MODELLASHTIRISH USULLARINI TAKOMILLASHTIRISH	81
Qidirniyazov Ajiniyaz Sherniyazovich	
O'ZBEKISTONDA BOG'DORCHILIKNI RIVOJLANTIRISHDA IQLIM VA TABIIY OFATLAR NATIJASIDA YETKAZILDAN TALOFATLARNI DAVLAT TOMONIDAN KOMPENSATSIYA QILISH MEKANIZMI.....	85
Sattorov Orifjon Boymurodovich	
AHOLI MOLİYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH ORQALI YASHIRIN IQTISODIYOTNI QISQARTIRISH MEKANIZMLARI.....	90
Abdug'aniyev Uchqun Habibulla o'g'li	
O'ZBEKISTON QURILISH SANOATIDA KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINING RIVOJLANISH DINAMIKASI VA TENDENSIYALARI	96
Musaeva Aynura Abayxolievna	
THEORETICAL AND METHODOLOGICAL FOUNDATIONS OF SOCIAL INFRASTRUCTURE TRANSFORMATION IN THE CONTEMPORARY ENVIRONMENT.....	104
Normurodov Khusan Eshmakhmatovich	
AKSIYADORLIK JAMIYATLARINING INVESTITSION FAOLLIGINI BAHOLASH YO'LLARI	108
Begamov S.X.	
DEBITORLIK QARZLARINING STRATEGIK BOSHQARUV HISOBINI TASHKIL QILISH YO'NALISHLARI	112
Normatova Gulmira Xayrullaevna	

SOLIQLARNI PROGNOZLASH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH AMALIYOTI TAHLILI.....	118
Ergashov Jamshid Ashurovich	
MEHNAT XARAJATLARI HISOB: NAZARIY ASOSLAR, USULLAR VA BOSHQARUVDA AHAMIYATI.....	126
Tulyaganov Abdumalik Abdiraximovich	
KORPORATIV XIZMATLARNING BANK FOYDASIGA TA'SIRI: KOMISSION VA FOIZLI DAROMADLAR TAHLILI	131
Qurbonov Abror Abdullayevich	
TIJORAT BANKLARIDA MUAMMOLI KREDITLARNI BOSHQARISH TIZIMINI TAKOMILLASHTIRISHNING INSTITUTSIONAL VA TASHKILY MEXANIZMLARI	136
Djamalov G'ofir Oribjanovich	
OCHIQLIK INDEKSI VA KORRUPSIYAGA QARSHI KURASH SAMARADORLIGI: O'ZBEKISTON TAJRIBASINING INSTITUTSIONAL TAHLILI	144
Dilshod Pulatov, Uchqun Abdug'aniyev	
DUNYO SUG'URTA KOMPANIYALARINING MOLIVAVIY HOLATI VA NATIJALARI TAHLILI	153
Alimov Baxodir Batirovich	
QISHLOQ HUDUDLARIDA XIZMAT KO'RSATISH SAMARADORLIGINI OSHIRISH IMKONIYATLARI.....	160
Yuldashova Nilufar Ziyabayevna	
QURILISH TASHKILOTLARIDA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING INNOVATSION USULLARI	164
Muxibova Guli Yarkinovna, Sharifxodjayeva Odina Ulug'bek qizi	
AXBOROT-RESURS MARKAZLARINING TA'LIM JARAYONIGA TA'SIRINI BAHOLASH	168
Pirmedova Xayitgul Muxammedovna	
IJTIMOY HIMOYA QAMROVINI KENGAYTIRISH MEXANIZMLARI: XALQARO TAJRIBA VA INSTITUSIONAL YONDASHUVLAR	173
Bafoyev Farrux Jo'raqulovich	
KORXONALARDA AI-DRIVEN "DECISION SUPPORT SYSTEMS" (DSS)NI JORIY ETISHNING KONSEPTUAL ASOSLARI	181
Mardanova Ra'no	
STRENGTHENING THE FINANCING OF FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN THROUGH BANK CREDIT	186
Baymuratova Zina Aqilbekovna, Ibadullaeva Asal Ulugbek qizi	
SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA DAVLAT BOSHQARUV TIZIMLARINI RAQAMLASHTIRISH	192
Aytmuratov Qutlimurat Jalgasovich	
ATTRACTING INVESTMENTS FROM FINANCIAL MARKETS AND FACTORS INFLUENCING THE INCREASE OF THEIR ATTRACTIVENESS	196
Kholov Sherali Akhrorboyevich	
MARKAZIY OSIYODA TRANSCHEGARAVIY SUV RESURSLARINI BOSHQARISH VA ADOLATLI TAQSIMLASHNING NAZARIY-HUQUQIY ASOSLARI.....	200
Matkarimov Mansur	
XALQARO XIZMATLAR SAVDOSIDA TIBBIY TURIZMNING IQTISODIY AHAMIYATI.....	206
Farxodova Shohnova Umidbek qizi	
BANK XIZMATLARI SIFATINI BAHOLASHNING KO'P OMILLI INDIKATORLARI TIZIMI	213
Ibroximov Iloxomjon Shavkatjon o'g'li	
SANOAT KORXONALARINI IQTISODIY FAOLIYATINI OPTIMALLASHTIRISH YO'LLARI	219
Tillayeva Barno Ramiziddinova	
NOTIJORAT TASHKILOTLAR FAOLIYATIDA AUDITORLIK TEKSHIRUVI VA AUDITORLIK HISOBOTLARINING O'ZIGA XOSLIGI	224
Xolmizayev Ulug'bek Abdulazizovich, Ubaydullayev Toxirjon Abdullajanovich	

ЦИФРОВЫЕ ИНСТРУМЕНТЫ РЕИНТЕГРАЦИИ ВОЗВРАЩАЮЩИХСЯ ТРУДОВЫХ МИГРАНТОВ: МЕЖДУНАРОДНАЯ ПРАКТИКА И ВОЗМОЖНОСТИ ДЛЯ КЫРГЫЗСТАНА.....	230
<i>Амантурова Дилбара Кыдыкбековна</i>	
РОЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОЙ ЛЕКСИКИ В ЯЗЫКОВОЙ ПОДГОТОВКЕ ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ ТЕХНИЧЕСКОГО ПРОФИЛЯ.....	237
<i>Асрарова М.У.</i>	
О СКОРИНГОВЫХ МЕТОДАХ ЭКСПРЕСС-АНАЛИЗА ДОХОДНОСТИ АКЦИЙ УЗБЕКСКИХ ЭМИТЕНТОВ.....	242
<i>Ирмухамедова Муслима Дилшодовна</i>	
UY-JOY QURILISHIDA ESKROU MEXANIZMLARINI JORIY ETISH ORQALI INVESTITSION XAVFSIZLIK VA MOLIVAVIY SHAFFOFLIKNI TA'MINLASH	247
<i>Karimov Inomjon Ortikbaevich</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA KICHIK BIZNESNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI	254
<i>Kamoliddinov Ilhomjon Muxammadjonovich, Kobilov Murod Vakkosovich</i>	
TIJORAT BANKLARI RAQOBATBARDOSHLIGINING MOLIVAVIY BARQARORLIK KO'RSATKICHLARIGA TA'SIRINI BAHOLASH.....	259
<i>Axmedov Toxirjon Xasanjon o'g'li</i>	
SANOAT KORXONALARI IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA ENERGETIKA VA ISHLAB CHIQARISH SALOHİYATINING ROLI	264
<i>Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li</i>	
TIJORAT BANKLARIDA KOMPLAENS-NAZORAT TIZIMI ORQALI RISKLARNI SAMARALI BOSHQARISH	270
<i>Fayziyev Sherzod Djunaydilloyevich</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ УПРАВЛЕНИЯ БАНКОВСКИМИ РИСКАМИ И СТРАХОВАНИЯ ФИНАНСОВЫХ ОПЕРАЦИЙ В УСЛОВИЯХ РАЗВИТИЯ ДИСТАНЦИОННОГО БАНКИНГА В ХОРЕЗМСКОЙ ОБЛАСТИ.....	275
<i>Бахтиёров Худайберган Хамдам угли</i>	
DOIMIY BO'LMAGAN KUCH TA'SIRIDA DEFORMATSIYALANUVCHAN STANDART CHIZIQLI QATTIQ MODEL ISHLAB CHIQISH VA SONLI TAHLIL QILISH.....	282
<i>Ahmadov Ilhom Aktam o'g'li, Isomova Sabohat Islom qizi</i>	
YOUTH ENTREPRENEURSHIP AS A FACTOR OF STRUCTURAL ECONOMIC TRANSFORMATION IN UZBEKISTAN.....	290
<i>Isakjanova Saboxat Muhamedovna</i>	
МОДЕЛИРОВАНИЕ САМОВОЗБУЖДЕНИЕ НЕЯВНОПОЛЮСНОГО СИНХРОННОГО ГЕНЕРАТОРА ПРОДОЛЬНО-ПОПЕРЕЧНОГО ВОЗБУЖДЕНИЯ.....	298
<i>Пирматов Нурали Бердиёрович, Бекишев Аллаберген Ергашевич, Бердиёров Улугбек Нурали угли, Бердиёров Улмасбек Нурали угли</i>	
YURTIMIZDAGI EKOLOGIK SOF YOG'OCH MATERIALLARIDAN TAYYORLANGAN ORAYOMA KONSTRUKSIYALARINING CHO'ZILISHGA QARSHILIGI	305
<i>Yunusaliyev Elmurod Muhammadyaqubovich, Toshpulatov Ilhomjon Baxtiyorovich</i>	
AYDAR-ARNASOY KO'LLAR TIZIMINING SHAKLLANISH BOSQICHLARI VA ZAMONAVIY EKOLOGIK MUAMMOLARI.....	311
<i>Aminov Hamza Husanovich, Madrimov Rajabboy Masharipovich, Xamdullayeva Aziza Baxtiyor qizi</i>	
EXPLAINABLE AI YORDAMIDA SOC UCHUN TUSHUNTIRILADIGAN KIBERXAVF ANIQLASH TIZIMINI ISHLAB CHIQISH	318
<i>N.N. Jo'rayev, A.Sh. Juraboyev</i>	
QUYOSH FOTOELEKTRIK MODULLARINI SUV YORDAMIDA TOZALASH VA SOVITISH USULLARI TAHLILI	324
<i>Ibragimov Umidjon Hikmatullayevich, Qodirov Jobir Ro'zimatovich, Izomov Shahzod Niyoz o'g'li, To'yumurodov Quvonchbek Sherzod o'g'li</i>	

RAQAMLI TEKNOLOGIYALARNING QURILISH SOHASIGA INTEGRATSIYASI: ILG'OR XALQARO TAJRIBA	332
Fayziyeva Gulnoza Abdurahmonovna	
ФАКТОРЫ НАЛОГОВОЙ КУЛЬТУРЫ И ИХ ВЛИЯНИЕ НА СОБИРАЕМОСТЬ НАЛОГОВ: СОЦИОЛОГИЧЕСКИЙ И ЭКОНОМИЧЕСКИЙ АНАЛИЗ	339
Хакимова Ситора Ильёсжон кизи, Муталова Дилором Махамаджановна	
ИННОВАЦИОННЫЕ МЕТОДЫ ЭКСПЕРТНОГО ПРОГНОЗИРОВАНИЯ КОМПЕТЕНЦИЙ В ЦИФРОВОЙ ЭКОНОМИКЕ	345
Л.А. Кадырова, Б. Н. Эгамов	
О'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA SUG'URTA BOZORINING TUZILISHI TAHLILI	350
G'ozdiyeva Aziza Abdusalomovna	
MINTAQALARDA INNOVATSION FAOLIYATNI MOLİYALASHTIRISH MANBALARINI DIVERSIFIKATSIYA QILISH MASALALARI	358
Xamrayev Quvvat Iskandarovich	
KONTEYNERLI TASHUVLARNING JORIY HOLATI, MAVJUD MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	366
Samatov G'affor Alloqulovich, Xolmatov Bekzod Nurmatovich, Toxirov Maxmudjon Murodjon o'g'li, Absattarov Isomiddin Xotam o'g'li	
KICHIK BIZNES KORXONALARIDA ISHLAB CHIQRISH OMILLARI BO'YICHA NOMUVOFIQLIKNI ANIQLASH VA BARTARAF ETISH MEXANIZMI	381
Kaypnazarova Gulshad Xojamuratovna	
TASHQI SAVDO BALANSINI MUVOZANATLASHTIRISH: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR	386
Rahimov Eshmurod Normurodovich, Misliddinov Ikromjon Kamoliddin o'g'li	
SIFATLI TIBBIY XIZMAT KO'RSATISH VA AHOLIGA QAMROVNI TA'MINLASHDA BOSHQARUV QARORLARINING AHAMIYATI	391
Satvoldiyev Ulugbek Kamilovich	
SUN'IY INTELLEKT TIZIMLARIDA GIPERPARAMETRLARNI MATEMATIK OPTIMALLASHTIRISH USULLARI	396
Husan Arziqulov Normurod o'g'li	
ENHANCING THE SERVICE SECTOR AS A MEANS OF CREATING EMPLOYMENT IN TOURISM INFRASTRUCTURE	401
Zarikeev Rasul Polatovich	
EXPANDING BANK CREDIT OPPORTUNITIES FOR FAMILY-OWNED ENTERPRISES IN UZBEKISTAN	406
Isakov Janabay Yakipbaevich	
BANKS' BROKERAGE AND ADVISORY SERVICES IN FACILITATING SECURITIES TRANSACTIONS AND IMPROVING MARKET LIQUIDITY	412
Isakov Isobek Janabay uli	
АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ РАЗВИТИЯ МЕХАНИЗМОВ ФИНАНСИРОВАНИЯ ВНЕШНЕЙ ТОРГОВЛИ	416
Ибрагимов Мансур Ахметович	
ОПТИМИЗАЦИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ЛОГИСТИЧЕСКИХ ПРОВАЙДЕРОВ В УСЛОВИЯХ ПОСТРОЕНИЯ НОВЫХ ЦЕПЕЙ ПОСТАВОК	421
Маннапова Феруза Фахриддин кизи	
О'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA ISLOM MOLİYASINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH VA INSTITUSIONAL ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH MASALALARI	428
Isroilov Obid Olimjonovich	
OZIQ-OVQAT BOZORI KON'YUNKTURASINI BAHOLASHDA KO'P OMILLI REGRESSIYA MODELINING SAMARADORLIGI	433
Abduraxmonov Adxamjon Sultonboyevich	

AHOLI TURMUSH TARZINI YAXSHILASHNING ISTIQBOLLARI.....	438
Djuraeva Didora Sobirjonovna	
ZAMONAVIY MOLIVAVIY INFRATUZILMANING INSTITUSIONAL ASOSLARI: TO'LOV TIZIMLARI NAZARIYASI VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	441
Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARIDA RAQAMLI MENEJMENT VA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA STRATEGIK BOSHQARUVNI TAKOMILLASHTIRISH	449
Zayavitdinova Nafisa Muxammadovna	
CORPORATE GOVERNANCE, FDI, AND URBANIZATION IN THE GREEN ECONOMIC TRANSFORMATION OF UZBEKISTAN	454
Ablaeva Valentina	
FEMALE ENTREPRENEURSHIP AND MICRO-ENTERPRISE DEVELOPMENT	460
Dilafuz Kuchkorova	
LEGIRLANGAN PO'LATLARDAN TAYYORLANGAN PROKATLASH JO'VALARINI CHIDAMLILIGINI OSHIRISH UCHUN TERMIK PUXTALASH TEXNOLOGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH	466
Saydumarov Botir Muradovich, Berdiyev Darob Murotovich, Tashmatov Ravshan Qobilovich	
SHAMOL TURBINASINING IKKI TOMONLAMA TA'MINLANADIGAN ASINXRON GENERATORI O'TKINCHI JARAYONLARINING TAHLILI	471
Bekishev Allabergen Yergashevich, Kurbonov Najmiddin Abduxamidovich, Yunusov Obidxon Abdivait o'g'li, Jo'rayev Doston Majid o'g'li	
TIJORAT BANKLAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI.....	479
Babaxanova Dildora Rustamovna	
RAQOBAT USTUNLIGIGA ERISHISHDA ZAMONAVIY MARKETING TEXNOLOGIYALARINI QO'LLASH	485
Meliqulov Abdulhalil Norinovich	
JAMOAT AHAMIYATIGA EGA TASHKILOTLAR TOIFASIGA KIRITISH MEZONLARI, ULARNING MOLIVAVIY HISOBOTLARI VA AUDITIGA QO'YILADIGAN TALABLAR.....	490
Shodiyev Murodjon Bakirovich	
EFFICIENCY OF IMPROVING THE IT SERVICES EXPORT	494
Uzakov Ortik Shaymardanovich	
CHORVACHILIKDA ILK VETERINARIYA XIZMATI TARIXI: QADIMGI O'ZBEKISTON MISOLIDA.....	499
Sayfudinova Djamila Badridinovna	
AHOLINI IJTIMOYIY HIMOYALASH TIZIMINI BOSHQARISHGA BAG'ISHLANGAN DASTLABKI ILMIY QARASHLARNING SHAKLLANISHI VA ULARNING TAHLILI	503
Xamroyev Anvar Ashurovich	
AHOLINING MOLIVAVIY SAVODXONLIGINI RIVOJLANTIRISH OMILLARI HAMDA MOLIVAVIY TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING IQTISODIY AFZALLIKLARI.....	508
A.A.Abduvoxidov	
NODAVLAT OLIY TA'LIM MUASSASALARINING MOLIVAVIY HOLATINI KOMPLEKS BAHOLASH VA IQTISODIY SAMARADORLIGINI TAHLIL QILISH	518
Turmanqulov Norpo'lat Sa'dullayevich	
PERFORMANCE APPRAISAL FAIRNESS AND EMPLOYEE OUTCOMES IN UZBEKISTAN'S EDUCATIONAL INSTITUTIONS: A QUANTITATIVE INVESTIGATION	525
Farida Nishanova	
SANOAT KORXONALARIDA SIFAT BOSHQARUVI TIZIMLARINING ISHLAB CHIQARISH JARAYONIGA TA'SIRI	535
O'.M. Baytanov	

DIGITAL METHODS FOR MONITORING HAND HYGIENE AND AUTOMATIC NAIL SEGMENTATION USING COMPUTER VISION TECHNOLOGIES	540
Shavkat Shukhratovich Azimov, Temurbek Zokir Ugli Daminov, Durdona Nurjonovna Rasulova, Dilorom Umrzakovna Nalibaeva	
MATLAB-BASED OPTIMIZATION OF METHANE FEED INTAKE IN A GTL PLANT FOR SYNTHETIC FUEL PRODUCTION.....	545
U.T. Beshimov, U.R. Azamatov, A.G. Makhsumov, E.E. Mashaev	
НЕОБХОДИМОСТЬ ОБЕСПЕЧЕНИЯ ОПТИМАЛЬНОГО ИНВЕСТИЦИОННОГО ВЛОЖЕНИЯ В СОЦИАЛЬНО-ЗНАЧИМЫХ ИННОВАЦИОННЫХ ПРЕДПРИЯТИЯХ	554
Зайналов Ж.Р. , Абдуллаева С.Ш., Нурмухамедов А.М.	
INFORMATIKA FANINI O'QITISHDA ONLAYN TEST VA AVTOMATIK BAHOLASH TIZIMLARI: INNOVATION METODLAR, ZAMONAVIY YONDASHUVLAR VA DOLZARB MUAMMOLAR TAHLILI	561
Nasriddinov Zaynoddin Xusniddin o'g'li, Sayidov Nozimjon Abdunosirovich	
SERVOMOTORLARNING XARAKTERISTIKALARI	565
Pirmatov Nurali Berdiyrovich, Egamov Akmal Mamarasulovich, Mamarasulov Nodir Akmal o'g'li	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASINI BOSHQARISHNING TASHKILIIY-IQTISODIY MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	572
O'rinov Komiljon Kozimovich	
MAISHIY XIZMAT KO'RSATISHDA SIFAT NAZORATINI OSHIRISHNI RAQAMLASHTIRISH YO'LLARI.....	576
Meliyev X.T.	
INVESTIGATION OF THE EFFICIENCY OF FATS AND OILS REMOVAL FROM WASTEWATER GENERATED BY PUBLIC CATERING ENTERPRISES	585
Durdona Obutjonova, Xayrullo Ibroximov, Ahmadjon Ibadullaev, Umar Chorshanbiev, Babaev Askar	
INSON KAPITALINING IQTISODIY MAZMUNI, UNI MOLIALASHTIRISH MEXANIZMLARI VA O'ZBEKISTONDA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	591
Ismailova Gulruh Faxriddinovna	
HUDUDLARDA MOLIAVIY INKLYUZIVLIKNI RIVOJLANTIRISH VA AHOLINING MOLIAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH MUAMMOLARI.....	596
Azlarova Mushtariybegim Abror qizi	
NORASMIY BANDLIK VA DAROMADLARNI SOLIQQA TORTISHDA SOLIQ IMTIYOZLARIDAN FOYDALANISH TAHLILI	600
Bozorova Ozoda Raximovna	
DAVLAT KORXONALARINI OMMAVIY JOYLASHTIRISH (IPO) ORQALI XUSUSIYLASHTIRISHNING DOLZARB MASALALARI VA ULARNI TAKOMILLASHTIRISH YO'NALISHLARI ("UZAUTO MOTORS" VA "O'ZBEKTELEKOM" AJ MISOLIDA).....	605
Razikov Ulug'bek Zaripovich	
QURILISHDA INNOVATION FAOLIYAT TUSHUNCHASI VA TURLARI	611
B.K.Abdusamatov, I.A.Yusupov	
ИССЛЕДОВАНИЕ МЕТОДОВ ЗАКРЕПЛЕНИЯ ПОДВИЖНЫХ ПЕСКОВ И ЭФФЕКТИВНОСТИ ЗАЩИТНЫХ ЛЕСНЫХ ПОЛОС ВДОЛЬ ЖЕЛЕЗНЫХ ДОРОГ	615
Лесов Кувандык Сагинович, Хуршида Абдимуминовна	
SURXONDARYO VILOYATI TUMANLARIDA INVESTITSIIYA MUHITINI YAXSHILASH OMILLARI.....	621
Qosimova Nodira Saidovna	
QISHLOQ XO'JALIGI ISHLAB CHIQARISH XARAJATLARINI OPTIMALLASHTIRISH VA RENTABELLIKNI OSHIRISH STRATEGIYALARI (ANDIJON VILOYATI MISOLIDA)	627
Sanjarbek Sotvoldiyev Dilshodbek o'g'li, Qodirov Zohidjon Eraliyevich	

YIRIK KORXONALARDA SOLIQ NAZORATI TEKSHIRUVLARIGA OID ILMIY TALQINLARNING TAHLILI.....	632
Qo'shaqov Asrorjon Nematjonovich	
QUYOSH ISSIQXONALARIDA QUYOSH ENERGETIK QURILMALARIDAN FOYDALANISH USULLARI VA TEXNIK YECHIMLARI	640
Komilova Nodira Abdirahmon qizi	
IT-KORXONALARIDA INVESTITSIYA VA EKSPORTNI RIVOJLANTIRISH YO'NALISHLARI TAHLILI.....	648
Uzaqov Ortik Shaymardanovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDA XALQARO MOLIYA INSTITUTLARI ISHTIROKIDA AMALGA OSHIRILAYOTGAN LOYIHALAR TAHLILI	655
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
СТРУКТУРНЫЕ ОСОБЕННОСТИ И ФАКТОРЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПОДОТРАСЛЕЙ ПИЩЕВОЙ ПРОМЫШЛЕННОСТИ УЗБЕКИСТАНА.....	666
Уролова Севара Бехзод кизи	
MAHALLIY BUDJETLARNI SHAKLLANTIRISH VA TAQSIMLASH JARAYONIDA FUQAROLAR ISHTIROKI: SO'ROVNOMA NATIJALARI ASOSIDA TAHLIL	672
Shukurova Parizod, Soatova Nodira Boboxonovna	
TRANSPORT SOHASIDA DASTURIY BUDJETLASHTIRISH: XORIJIY TAJRIBA.....	677
Mirzayeva Dildora Inomovna, Alijonov Ahadjon Hasanboy o'g'li	
BOSHQARUV ETIKASINING ZAMONAVIY BIZNESDA TUTGAN O'RNI VA RIVOJLANISH YO'NALISHLARI	686
Suyunov Dilmurod Xolmurodovich, Qodirov Tuyg'un Uzoqovich	
XIZMAT KO'RSATISH SOHASIDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA RAQAMLI INNOVATSION-TEKNOLOGIYALARNI QO'LLASH YO'NALISHLARI	694
Sh.A.Sultonov	
MINTAQAVIY INVESTITSION SIYOSATNI TAKOMILLASHTIRISHDA DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MODELLARINING ROLI	700
Qobilov Anvar Eshpo'latovich	
MASHINASOZLIKDA DETALLARNI SARALAB YIG'ISHNING AFZALLIGI VA AHAMIYATI	705
Baxramov Faxridin Xuzriddinovich, Abdixamidov Nurbek Ural o'g'li, Abdullayev Djura Xudoyorovich	
ТРАНСФОРМАЦИЯ МЕХАНИЗМОВ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ СТРОИТЕЛЬНЫХ ОРГАНИЗАЦИЙ УЗБЕКИСТАНА В УСЛОВИЯХ ВНЕДРЕНИЯ СИСТЕМЫ ЭСКРОУ-СЧЕТОВ	712
Жаксымуратов Казбек Раджович	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	717
Nurullayev Baxrom Botirovich	
XIZMATLAR SOHASI RIVOJIDA DAROMADLARNING INKLYUZIV O'SISHI, KAMBAG'ALLIK DARAJASI TUSHISHINING MUHIM OMILIDIR.....	724
Saparov Murod Irgashovich	
BOZOR MUNOSABATLARI RIVOJLANISHI SHAROITIDA SOLIQ TIZIMINING DOLZARB MASALALARI.....	728
Umurzak Rajabov	
TIJORAT BANKLARIDA RESURS BAZASI SHAKLLANISHINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI	734
Bolibekov Shahboz Baxodir o'g'li	
OLIY TA'LIM VA ISHLAB CHIQARISH KORXONALARI O'RTASIDAGI INNOVATSION HAMKORLIK	741
Uzaydullayev Sherzod Shukurullayevich	

QURILISH TARMOG'IDA KICHIK VA YIRIK KORXONALAR IQTISODIY SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA INVESTITSION-INNOVATSION MEKANIZMLARNI TAKOMILLASHTIRISH.....	744
Axmedova Nilufar Shuxratovna	
КЛЮЧЕВЫЕ ЛИЧНОСТНЫЕ КАЧЕСТВА ПЕДАГОГА КАК ФАКТОРЫ РАЗВИТИЯ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ.....	750
Киличева Феруза Бешимовна	
NEYROPSIXOLINGVISTIKADA INVERSIV GAP KONSTRUKSIYALARINING FUNKSIONAL XUSUSIYATLARI	755
Tuyboyeva Shakhnoza	
ROLE OF MODERN MODELS IN REGIONAL PRODUCTION MANAGEMENT	758
Abdullayev Muzaffar Abdurjabbarovich	
HUDUDIY BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA RAQAMLI MONITORING TIZIMINING AHAMIYATI.....	761
Karimova Shirin Zoxid qizi	
MASOFAVIY BANK XIZMATLARINING ILMIY-NAZARIY ASOSLARI VA ILG'OR XORIJ TAJRIBASI	766
Xolmatova Asila Menglimurod qizi	
QASHQADARYO VILOYATIDA NODAVLAT NOTIJORAT TASHKILOTLARINING IJTIMOY-IQTISODIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARINI	773
Sattorov Firdavs Ziyodullayevich	
TUSHUM VA DAROMAD HISOBI KATEGORIYALARINI XALQARO MOLIVAVIY HISOBOT STANDARTLARI ASOSIDA TAHLILI.....	777
Bayjanov Sarsengaliy Xalmuratovich	
GLOBALASHUV SHAROITIDA TADBIRKORLIKDA XALQARO SAVDO MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISHNING METODOLOGIK ASOSLARINI SUN'IIY INTELLEKT TEXNOLOGIYALARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH	783
Xudayberdiyev Otabek Absalomovich	
QASHQADARYO VILOYATINING TABIIY TURISTIK RESURSLARI VA ULARNING TURIZM RIVOJLANISHIDAGI ROLI	790
Suyunova Dilnoza Mexridin qizi	
O'ZBEKTELEKOM AK TEXNIK SAMARADORLIGINI BAHOLASH: DEA CCR MODEL VA MALMQUIST TFP INDEKSI ASOSIDA TAHLIL.....	794
Salimova Husniya Rustamovna	
BIZNES-JARAYONLARNI MODELLASHTIRISHNING MOHIYATI VA ULARNI MOLIVAVIY-IQTISODIY KO'RSATKICHLAR ORASIDAGI BOG'LIQLIK.....	800
Qarshiyeva Moxinur Olim qizi	
XORIJIY TURISTLAR UCHUN KREATIV VA JOZIBADOR TURIZM MAHSULOTLARINI SHAKLLANTIRISH YO'LLARI	805
Abdurasulov Shavqiddin Erkin o'g'li	
XALQARO MOLIVA INSTITUTLARI MOLIVAVIY RESURSLARINING O'ZBEKISTON IQTISODIY RIVOJLANISHIDAGI LOYIHALARDAGI ROLI VA SAMARADORLIGI	811
Rasulova Dilfuza Valiyevna	
IQTISODIY O'SISH VA ISHSIZLIK O'RTASIDAGI BOG'LIQLIKNING NAZARIY MODELLARI	818
Rasulev Alisher Fayziyevich, Qodirov Asliddinxo'ja Mahammadjon o'g'li	
RESPUBLIKAMIZDAGI YIRIK AKSIYADORLIK JAMIYATLARIDA "XALQCHIL IPO"NI O'TKAZISH ISTIQBOLLARI	822
Ibragimov G'anijon G'ayratovich	
МЕТОДОЛОГИЯ ОПРЕДЕЛЕНИЯ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ПРОДУКЦИИ ВИНОГРАДНОЙ ОТРАСЛИ.....	829
Сапаев Д.Х.	

SABZAVOT EKISHDA TUPROQNING FIZIK-MEXANIK XUSUSIYATLARI	835
Ravshanov Hamraql Amirqulovich, Aliqulova Sevara Muxiddinova	
TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARINI LOYIHAVIY MOLIYALASHTIRISH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	839
Abdurazakova Nasiba Sultanovna	
O'ZBEKISTON HUDUDLARINI IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARINING ROLINI YANADA KUCHAYTIRISH YO'NALISHLARI	844
Bekchanov Davron Masharipovich	
TOG'LI SHAROITLARDI AVTOGREYDERLARNING YOQILG'I SARFIGA TA'SIR QILUVCHI FAKTORLAR	848
Sarmonov Azizbek Xoshimjonovich, Abduraimova Shoxsanam Murodjon qizi	
JAHON AMALIYOTIDA TASHQI SAVDO SIYOSATINI TARTIBGA SOLISH MEXANIZMLARI VA ILG'OR TAJRIBALAR	855
G'iyosov Ilhom Karimovich, Toxirova Risolat Abdushukur qizi	
O'ZBEKISTONDA ISLOMIY BANK XIZMATLARINI TATBIQ QILISH IMKONIYATLARIGA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR	862
Absamatov Asqar Ergashovich	
ALOQA XIZMATLARINI RAQAMLASHTIRISH ASOSIDA RIVOJLANTIRISHNING IQTISODIY MEXANIZMLARINI ASOSIY YO'NALISHLARI	868
Nazarov Sanjar Nasridinovich	
RAQAMLI MEXANIZMLAR ASOSIDA INVESTITSIYA SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI	873
Abdiyev Alimardon Chorsanbiyevich, Shamsiyeva Ruxsora Nasirovna	
MAMLAKATIMIZ MAHALLALARIDA TADBIRKORLIK VA HUNARMANDCHILIKNI RIVOJLANISH DINAMIKASI TAHLILI	876
Tuxtasinov Zafarjon Odiljonovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA RESURSLARIDAN FOYDALANISHNI MODELLASHTIRISH	880
Qo'ziyoyev Behzod Hamidovich	
BARQAROR SANOAT VA ESG INTEGRATSIYASI: MUAMMOLAR VA IMKONIYATLAR	884
Turg'unov Jasurbek Alimardon o'g'li	
ОТ ТРАДИЦИОННОГО ПОЛИВА К ТОЧНОМУ ОРОШЕНИЮ: СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ВОДЫ В ХЛОПКОВОДСТВЕ БУХАРСКОЙ ОБЛАСТИ	890
Rahimov Olim Xamitovich, Gulchexra Salimovna Narzullaeva	
DIGITAL TECHNOLOGIES AS A KEY DRIVER OF SOCIO-ECONOMIC PROGRESS: A QUANTITATIVE ANALYSIS OF IMPACT TRANSMISSION MECHANISMS	898
Bozorova Irina Jumanazarovna	
RAQOBQTBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA MEHMONXONA INNOVATSIYALARINING STRATEGIK AHAMIYATI	904
Usmanova Gulida Valiyevna	

UDK: 338.48:640.41

JEL klassifikatsiyasi: L83,031,M10

RAQOBQTBARDOSHLIKNI OSHIRISHDA MEHMONXONA INNOVATSIYALARINING STRATEGIK AHAMIYATI

Usmanova Gulida Valiyevna

Namangan davlat universiteti,

“Moliyaviy munosabatlar” kafedrası o‘qituvchisi

E-mail: bibisoraozodbek@gmail.com

ORCID: 0009-0009-7585-520X

Annotatsiya. Mazkur maqolada mehmonxona xo‘jaligida innovatsion texnologiyalarni joriy etishning strategik ahamiyati hamda ularning korxona raqobatbardoshligiga ta‘siri tahlil etilgan. Zamonaviy turizm bozorida xizmat ko‘rsatish sifati va texnologik rivojlanish darajasi mehmonxona korxonalarining samarali faoliyat yuritishida muhim omillardan biri hisoblanadi.

Tadqiqot jarayonida mehmonxona biznesida raqamli boshqaruv tizimlari, sun‘iy intellekt texnologiyalari, avtomatlashtirilgan xizmat ko‘rsatish tizimlari hamda ma‘lumotlarga asoslangan boshqaruv yondashuvlarining samaradorligi o‘rganildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, innovatsiyalarni strategik darajada joriy etish xizmat ko‘rsatish sifatini oshirish, operatsion xarajatlarni optimallashtirish hamda mijozlar sodiqligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shuningdek, mehmonxona korxonalarida raqamli transformatsiya jarayonlari ularning turizm bozoridagi raqobatbardoshligini yanada oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo‘ladi.

Kalit so‘zlar: mehmonxona xo‘jaligi, innovatsiyalar, raqobatbardoshlik, turizm, strategik boshqaruv, raqamli texnologiyalar, xizmat sifati.

Abstract. This article examines the strategic importance of implementing innovative technologies in the hotel industry and their impact on enterprise competitiveness. In the modern tourism market, service quality and the level of technological development are among the key factors ensuring the effective performance of hotel enterprises.

The study explores the effectiveness of digital management systems, artificial intelligence technologies, automated service systems, and data-driven management approaches in the hotel sector.

The findings indicate that the strategic implementation of innovations contributes to improving service quality, optimizing operational costs, and enhancing customer loyalty. Furthermore, digital transformation processes in hotel enterprises serve as a significant factor in strengthening their competitive position in the tourism market.

Keywords: hotel industry, innovation, competitiveness, tourism, digital technologies, strategic management, service quality.

Аннотация. В данной статье проанализирована стратегическая значимость внедрения инновационных технологий в гостиничном хозяйстве, а также их влияние на конкурентоспособность предприятий. В современных условиях туристического рынка качество обслуживания и уровень технологического развития являются одними из ключевых факторов эффективной деятельности гостиничных предприятий.

В ходе исследования была изучена эффективность цифровых систем управления, технологий искусственного интеллекта, автоматизированных систем обслуживания, а также подходов к управлению на основе данных в гостиничном бизнесе.

Результаты исследования показывают, что стратегическое внедрение инноваций способствует повышению качества обслуживания, оптимизации операционных затрат и укреплению лояльности клиентов. Кроме того, процессы цифровой трансформации в гостиничных предприятиях выступают важным фактором повышения их конкурентоспособности на туристическом рынке.

Ключевые слова: гостиничное хозяйство, инновации, конкурентоспособность, туризм, стратегическое управление, цифровые технологии, качество обслуживания.

KIRISH

Hozirgi kunda turizm va mehmonxona xo'jaligi jahon iqtisodiyotining eng jadal rivojlanayotgan tarmoqlaridan biri hisoblanadi. Global iqtisodiy integratsiya jarayonlarining chuqurlashuvi, xalqaro turizm oqimlarining kengayishi hamda xizmatlar sektorining izchil rivojlanishi mehmonxona biznesining iqtisodiyotdagi o'rnini va ahamiyatini yanada oshirmoqda. Turizm industriyasining rivojlanishi nafaqat mamlakatlar iqtisodiy o'sishiga, balki yangi ish o'rinlari yaratilishiga, xizmatlar sifati hamda infratuzilmaning takomillashishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatmoqda.

Turizm sohasining global rivojlanish tendensiyalari xalqaro miqyosda faoliyat yurituvchi tashkilotlar, jumladan United Nations World Tourism Organization tomonidan ham alohida e'tirof etilib, turizm iqtisodiy taraqqiyotning muhim drayverlaridan biri sifatida baholanmoqda.

So'nggi yillarda turizm xizmatlariga bo'lgan talabning ortib borishi mehmonxona xizmatlari bozorida sog'lom raqobat muhitining shakllanishiga xizmat qilmoqda. Bunday sharoitda mehmonxona korxonalarining barqaror faoliyat yuritishi va bozor pozitsiyalarini mustahkamlashi ko'p jihatdan innovatsion rivojlanish darajasiga bog'liq bo'lib bormoqda. Mehmonxona biznesida raqobat ustunligini ta'minlash uchun xizmat ko'rsatish sifatini oshirish, operatsion jarayonlarni optimallashtirish hamda mijozlarga individual yondashuv asosida xizmat ko'rsatish imkoniyatlarini kengaytirish muhim ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, innovatsiyalar mehmonxona korxonalarining strategik rivojlanishida asosiy omillardan biri sifatida namoyon bo'lmoqda.

Innovatsiyalar iqtisodiy rivojlanishning muhim omili sifatida ko'plab iqtisodchi olimlar tomonidan tadqiq etilgan. Jumladan, innovatsiyalar nazariyasining asoschilaridan biri bo'lgan Joseph Schumpeter iqtisodiy o'sish jarayonida innovatsiyalarning hal qiluvchi rol o'ynashini ta'kidlab, yangi texnologiyalar, yangi mahsulotlar va yangi bozorlarning shakllanishini iqtisodiy taraqqiyotning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida baholagan. Shuningdek, strategik boshqaruv nazariyasida Michael Porter tomonidan ishlab chiqilgan raqobat ustunligi konsepsiyasiga ko'ra, korxonalar bozor sharoitida muvaffaqiyatga erishishi uchun innovatsiyalarni faol joriy etishi zarur hisoblanadi.

Mehmonxona biznesida innovatsiyalar nafaqat yangi texnologiyalarni joriy etishni, balki boshqaruv tizimlarini modernizatsiya qilishni, xizmatlar sifatini oshirishni hamda marketing strategiyalarini takomillashtirishni ham o'z ichiga oladi. Zamonaviy mehmonxona xo'jaligida raqamli texnologiyalar, sun'iy intellekt tizimlari, ma'lumotlar tahlili (Big Data) hamda avtomatlashtirilgan xizmat ko'rsatish texnologiyalaridan keng foydalanilmoqda. Ushbu texnologiyalar mehmonxona xizmatlari samaradorligini oshirish, operatsion xarajatlarni optimallashtirish va mijozlar qoniqishini ta'minlashga xizmat qilmoqda. Ayniqsa, self check-in tizimlari, mobil kalit texnologiyalari, aqlli mehmonxona xonalari (smart rooms) hamda sun'iy intellekt asosidagi narx belgilash tizimlari mehmonxona biznesida innovatsion boshqaruvning muhim elementlariga aylanmoqda.

Bundan tashqari, global raqamli transformatsiya jarayonlari mehmonxona xo'jaligi faoliyatida yangi boshqaruv yondashuvlarini shakllantirmoqda. Raqamli platformalar orqali bronlash tizimlari, mijozlar bilan aloqalarni boshqarish tizimlari (CRM), shuningdek, ma'lumotlarga asoslangan boshqaruv usullari mehmonxona xizmatlarini yanada samarali tashkil etish imkonini bermoqda. Bu esa mehmonxona korxonalariga turizm bozorida o'z raqobat ustunligini mustahkamlash hamda xizmat ko'rsatish sifatini yangi bosqichga olib chiqish imkoniyatini yaratadi.

Shu bois, mehmonxona xo'jaligida innovatsiyalarni strategik jihatdan joriy etish masalasi zamonaviy iqtisodiy tadqiqotlarning dolzarb yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Innovatsion texnologiyalarni samarali qo'llash mehmonxona korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish, xizmat ko'rsatish sifatini yuksaltirish hamda turizm sohasining barqaror rivojlanishini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Mazkur tadqiqotning asosiy maqsadi mehmonxona xo'jaligida innovatsiyalarni joriy etishning strategik ahamiyatini tahlil qilish hamda ularning korxonalar raqobatbardoshligiga ta'sirini ilmiy jihatdan asoslab berishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Innovatsiyalar va raqobatbardoshlik o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik iqtisodiyot fanida keng o'rganilgan bo'lib, ushbu masala ko'plab nazariy va amaliy tadqiqotlarning markazida turadi. Innovatsiyalar iqtisodiy rivojlanishning muhim omillaridan biri sifatida e'tirof etilib, korxonalarning bozor sharoitida barqaror faoliyat yuritishi hamda raqobat ustunligini shakllantirishida muhim rol o'ynaydi.

Innovatsion rivojlanish nazariyasining shakllanishida mashhur iqtisodchi olim Joseph Schumpeter¹ alohida o'rin tutadi. U innovatsiyalarni iqtisodiy tizimning yangilanish mexanizmi sifatida talqin qilib, yangi mahsulotlar, yangi ishlab chiqarish texnologiyalari, yangi bozorlar hamda yangi boshqaruv shakllarining paydo bo'lishini iqtisodiy taraqqiyotning asosiy harakatlantiruvchi kuchi sifatida asoslab bergan. Uning fikricha, innovatsiyalar

1 Schumpeter, J.A. (1934). The Theory of Economic Development. Harvard University Press, Cambridge, MA.

“ijodiy yangilanish” jarayonini yuzaga keltiradi va bu jarayon iqtisodiy tizimni yangi rivojlanish bosqichiga olib chiqadi.

Strategik boshqaruv nazariyasida ham innovatsiyalar korxonalarning raqobat ustunligini shakllantirishning muhim omili sifatida qaraladi. Xususan, Michael Porter² tomonidan ishlab chiqilgan raqobat ustunligi konsepsiyasiga koʻra, korxonalar bozorda muvaffaqiyatga erishish uchun differensiallash yoki xarajatlar samaradorligi strategiyalarini qoʻllashi lozim. Bu jarayonda innovatsiyalar alohida ahamiyat kasb etib, yangi xizmat turlarini yaratish, ishlab chiqarish va xizmat koʻrsatish jarayonlarini optimallashtirish hamda bozor ehtiyojlariga moslashish imkonini beradi. Porter taʼkidlaganidek, innovatsion yondashuvlarni qoʻllagan korxonalar barqaror raqobat ustunligiga erishish imkoniyatiga ega boʻladi.

Turizm va mehmonxona xoʻjaligi sohasida ham innovatsiyalarni oʻrganishga bagʻishlangan koʻplab ilmiy tadqiqotlar mavjud³. Zamonaviy tadqiqotlar natijalariga koʻra, raqamli texnologiyalar mehmonxona xizmatlari samaradorligini oshirish, operatsion jarayonlarni takomillashtirish hamda mijozlarga koʻrsatiladigan xizmat sifatini yuksaltirishda muhim omil hisoblanadi. Xususan, mehmonxona biznesi marketingi va boshqaruvi boʻyicha olib borilgan tadqiqotlarda xizmat koʻrsatish jarayonlarini avtomatlashtirish, bronlash tizimlarini raqamlashtirish va mijozlar maʼlumotlarini chuqur tahlil qilish orqali korxonalarning operatsion samaradorligi sezilarli darajada oshishi qayd etilgan.

Shuningdek, turizm sohasidagi zamonaviy ilmiy ishlarda mehmonxona biznesida raqamli transformatsiya jarayonlari keng qamrovda oʻrganilmoqda. Tadqiqotchilar mehmonxona xizmatlarida sunʼiy intellekt texnologiyalari, katta hajmdagi maʼlumotlarni tahlil qilish (Big Data), bulutli texnologiyalar hamda mobil ilovalardan foydalanish mijozlarga individual xizmat koʻrsatish imkoniyatlarini kengaytirishini taʼkidlaydilar. Bunday innovatsion yechimlar mijozlar ehtiyojlarini oldindan aniqlash, talabni prognozlash va xizmat koʻrsatish jarayonlarini samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Mehmonxona biznesida innovatsiyalarni qoʻllash boʻyicha olib borilgan ilmiy tadqiqotlar shuni koʻrsatadiki, texnologik yangiliklar nafaqat xizmat koʻrsatish sifatini oshiradi, balki mehmonxona korxonalarining moliyaviy natijalariga ham ijobiy taʼsir koʻrsatadi. Xususan, avtomatlashtirilgan bronlash tizimlari, mijozlar bilan aloqalarni boshqarish tizimlari (CRM) hamda daromadlarni boshqarish tizimlari (Revenue Management Systems) mehmonxona bandlik darajasini oshirish, narx siyosatini optimallashtirish va marketing samaradorligini kuchaytirishga xizmat qiladi.

Shu bilan birga, mehmonxona xoʻjaligida innovatsiyalarni joriy etish jarayoni bir qator muhim omillarga bogʻliq. Ular qatoriga texnologik infratuzilmaning rivojlanish darajasi, investitsiya imkoniyatlari, malakali kadrlar salohiyati hamda boshqaruv tizimining innovatsion yondashuvlarga tayyorlik darajasi kiradi⁴. Ilmiy adabiyotlarda qayd etilishicha, innovatsiyalarni strategik yondashuv asosida joriy etgan mehmonxona korxonalari turizm bozorida mustahkam raqobat ustunligiga ega boʻladi va mijozlar ehtiyojlarini yuqori darajada qondirish imkoniyatiga ega boʻladi.

Umuman olganda, ilmiy adabiyotlar tahlili shuni koʻrsatadiki, mehmonxona biznesida innovatsiyalarni joriy etish korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish, xizmat koʻrsatish sifatini yuksaltirish hamda operatsion samaradorlikni taʼminlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli mehmonxona xoʻjaligida innovatsiyalarni rivojlantirish va ularni strategik boshqaruv tizimiga integratsiya qilish zamonaviy ilmiy tadqiqotlarning ustuvor yoʻnalishlaridan biri hisoblanadi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqot mehmonxona xoʻjaligida innovatsiyalarni joriy etishning raqobatbardoshlikka taʼsirini ilmiy asosda tahlil qilishga qaratilgan boʻlib, unda zamonaviy iqtisodiy tadqiqot metodlaridan kompleks tarzda foydalanildi. Tadqiqot jarayonida nazariy va empirik yondashuvlar uygʻun holda qoʻllanilib, mehmonxona biznesida innovatsion faoliyat samaradorligini aniqlashga xizmat qiluvchi ilmiy-uslubiy yondashuvlar tizimi shakllantirildi.

Avvalo, tadqiqotning nazariy asoslarini shakllantirish maqsadida ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish usulidan foydalanildi. Ushbu usul orqali innovatsiyalar nazariyasi, xizmatlar iqtisodiyoti, turizm industriyasi hamda mehmonxona boshqaruvi sohasiga oid mahalliy va xorijiy ilmiy manbalar chuqur oʻrganildi. Ilmiy adabiyotlarni tahlil qilish jarayonida innovatsiyalar va raqobatbardoshlik oʻrtasidagi oʻzaro bogʻliqlik, xizmat koʻrsatish sifati hamda raqamli transformatsiya jarayonlari ilmiy jihatdan asoslab berildi.

Tadqiqotda taqqoslash (komparativ) usulidan ham samarali foydalanildi. Mazkur usul yordamida turli mamlakatlar va mehmonxona korxonalarida qoʻllanilayotgan innovatsion texnologiyalar hamda boshqaruv amaliyoti oʻzaro solishtirildi. Taqqoslash tahlili orqali mehmonxona xizmatlarini tashkil etishda raqamli

2 Porter, M.E. (1985). *Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance*. Free Press, New York.

3 Kotler, P., Bowen, J.T., & Makens, J.C. (2016). *Marketing for Hospitality and Tourism* (7th ed.). Pearson, Boston, MA.

4 Walker, J.R. (2016). *Introduction to Hospitality Management* (7th ed.). Pearson, New York, NY

platformalar, avtomatlashtirilgan boshqaruv tizimlari, mijozlar bilan aloqalarni boshqarish (CRM) tizimlari hamda sun'iy intellekt texnologiyalarining qo'llanish darajasi aniqlashtirildi. Shu asosda mehmonxona korxonalarining innovatsion faoliyatini rivojlantirishda samarali boshqaruv mexanizmlari belgilab olindi.

Bundan tashqari, tadqiqotda statistik tahlil usuli qo'llanildi. Ushbu usul mehmonxona korxonalarida xizmat ko'rsatish samaradorligini baholash, mijozlar oqimi, bandlik darajasi (occupancy rate), o'rtacha kunlik narx (ADR – Average Daily Rate) hamda daromad ko'rsatkichlari kabi muhim iqtisodiy indikatorlarni tahlil qilish imkonini berdi. Statistik ma'lumotlar asosida innovatsion texnologiyalarni joriy etishning mehmonxona xizmatlari samaradorligiga ta'siri baholandi.

Tadqiqot metodologiyasida tizimli yondashuv muhim o'rin tutadi. Mazkur yondashuv mehmonxona xo'jaligini o'zaro bog'liq elementlardan iborat murakkab ijtimoiy-iqtisodiy tizim sifatida ko'rib chiqishni nazarda tutadi. Tizimli tahlil asosida mehmonxona korxonalarida innovatsiyalarni joriy etish jarayoni boshqaruv, marketing, xizmat ko'rsatish, texnologiyalar hamda mijozlar bilan munosabatlar kabi asosiy komponentlar bilan uzviy bog'liqlikda o'rganildi.

Shuningdek, tadqiqot jarayonida analitik va umumlashtirish usullaridan ham foydalanildi. Ushbu usullar yordamida o'rganilgan ilmiy manbalar, statistik ma'lumotlar hamda amaliy tajribalar asosida mehmonxona biznesida innovatsiyalarni joriy etishning asosiy tendensiyalari, muammolari va rivojlanish istiqbollari aniqlab berildi. Olingan natijalar asosida mehmonxona korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishda innovatsiyalarning strategik ahamiyati yuzasidan ilmiy xulosalar shakllantirildi.

Mazkur metodologik yondashuv mehmonxona xo'jaligida innovatsiyalarni joriy etish jarayonini har tomonlama tahlil qilish, uning iqtisodiy samaradorligini baholash hamda amaliy tavsiyalar ishlab chiqish imkonini berdi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, mehmonxona xo'jaligida innovatsiyalar bir nechta ustuvor yo'nalishlar orqali korxonalarning raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi. Ushbu yo'nalishlarning har biri xizmat sifati, operatsion samaradorlik hamda mijozlar qoniqishini yuksaltirishga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

1. Raqamli boshqaruv tizimlari. Raqamli boshqaruv tizimlari, xususan, Property Management System (PMS), Customer Relationship Management (CRM) va Revenue Management System (RMS) mehmonxona operatsiyalarini samarali tashkil etishga xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, PMS tizimi xonalarni bronlash, tozalash, xizmat ko'rsatish va hisob-kitob jarayonlarini avtomatlashtirib, xodimlarning operatsion yuklamasini kamaytiradi hamda boshqaruv samaradorligini oshiradi. CRM tizimlari esa mijozlar ma'lumotlarini tizimli boshqarish orqali individual xizmat ko'rsatishni rivojlantiradi va mijozlar sodiqligini mustahkamlaydi. RMS tizimlari bandlik darajasi, talab va mavsumiy o'zgarishlarni inobatga olgan holda narxlarni optimallashtirish imkonini beradi, bu esa daromadlarni oshirishga xizmat qiladi.

2. Sun'iy intellekt texnologiyalari. Sun'iy intellekt (AI) asosidagi texnologiyalar mehmonxona faoliyatida muhim analitik vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. Tadqiqot natijalariga ko'ra, AI tizimlari mehmonxona bandlik darajasi, mavsumiy talab va mijozlar xulq-atvorini prognoz qilish imkonini beradi.

Natijada korxonalar resurslarni samarali taqsimlash, xodimlar ish yukini optimallashtirish hamda xizmat ko'rsatish tezligini oshirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, AI texnologiyalari mijozlarga individual yondashuv asosida xizmat ko'rsatish, jumladan shaxsiy taklif va aksiyalarni shakllantirish imkonini kengaytiradi.

3. Avtomatlashtirilgan xizmat ko'rsatish tizimlari. Avtomatlashtirilgan xizmat ko'rsatish tizimlari, jumladan self check-in terminallari, mobil kalit texnologiyalari va robotlashtirilgan xizmatlar mehmonxona operatsiyalarini tezlashtiradi hamda xizmat ko'rsatish jarayonlarini standartlashtiradi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, self check-in va mobil kalit texnologiyalari mehmonlarga tezkor va qulay xizmat ko'rsatish imkonini yaratadi, shu bilan birga xodimlar yuklamasini optimallashtiradi. Robotlashtirilgan xizmatlar esa xonalarni tozalash, buyurtmalarni yetkazish va ma'lumotlarni qayd etish jarayonlarini avtomatlashtirib, operatsion samaradorlikni oshiradi.

4. Big Data texnologiyalari. Big Data va ma'lumotlarni tahlil qilish texnologiyalari mehmonxonalarga marketing strategiyalarini takomillashtirish, mijozlarga individual xizmat ko'rsatish va boshqaruv qarorlarini asoslash imkonini beradi.

Tadqiqot natijalariga ko'ra, katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish orqali mijozlarning xulq-atvori, xarid odatlari va afzalliklarini aniqlash mumkin. Bu esa korxonalarga xizmatlarni moslashtirish, samarali marketing kampaniyalarini ishlab chiqish hamda mijozlar qoniqishini oshirish imkonini beradi.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, mehmonxona xo'jaligida innovatsiyalar nafaqat texnologik yangilik sifatida, balki samarali strategik boshqaruv vositasi sifatida ham namoyon bo'ladi. Raqamli boshqaruv tizimlari, sun'iy intellekt, avtomatlashtirilgan xizmatlar hamda Big Data texnologiyalarini

integratsiyalashgan holda qo'llash mehmonxona korxonalarining raqobatbardoshligini sezilarli darajada oshiradi va xizmat ko'rsatish sifatini yangi bosqichga olib chiqadi.

Mehmonxona innovatsiyalarining raqobatbardoshlikka ta'siri. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, mehmonxona innovatsiyalari turli yo'nalishlarda raqobatbardoshlikni oshirishga xizmat qiladi. Innovatsiya turlari, ularning ta'sir mexanizmlari hamda kutilayotgan natijalar quyidagi jadvalda tizimli ravishda aks ettirilgan (1-jadval).

1-jadval. Innovatsiya turlari, ularning ta'sir mexanizmlari va kutilayotgan natijalari⁵

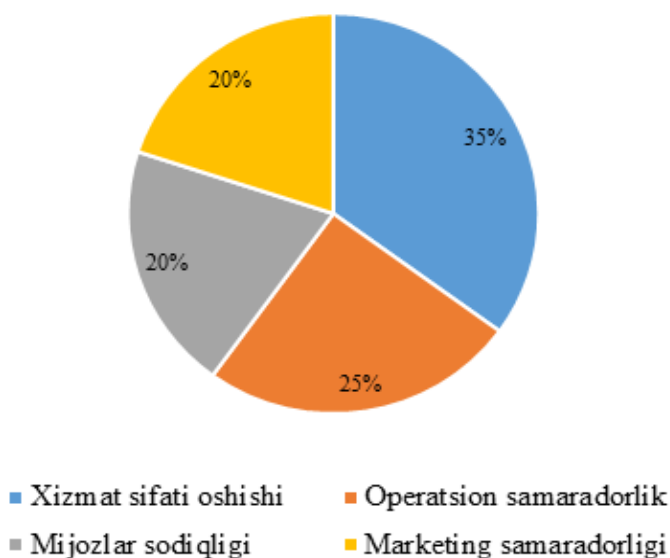
Innovatsiya turi	Ta'sir mexanizmi	Natija
Raqamli boshqaruv tizimlari	Operatsion jarayonlarni avtomatlashtirish	Operatsion xarajatlar kamayadi
Sun'iy intellekt	Talab prognozlash	Bandlik darajasi oshadi
Avtomatlashtirish	Xizmat tezligini oshirish	Mijoz qoniqishi oshadi
Big Data	Marketing va mijoz ma'lumotlarini tahlil qilish	Daromad oshadi

Raqamli boshqaruv tizimlari (PMS, CRM, RMS) mehmonxona operatsiyalarini avtomatlashtirish orqali xodimlar faoliyatini optimallashtiradi hamda operatsion xarajatlarni samarali qisqartirishga xizmat qiladi. Bu esa o'z navbatida korxonaning moliyaviy barqarorligini mustahkamlashga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Sun'iy intellekt (AI) texnologiyalari talabni prognozlash, mavsumiy o'zgarishlarni hisobga olish hamda mijozlar xulq-atvorini tahlil qilish orqali mehmonxona bandlik darajasini oshirish imkonini yaratadi. Shu bilan birga, AI tizimlari resurslardan samarali foydalanish va ularni optimal taqsimlashga xizmat qiladi.

Avtomatlashtirilgan xizmat ko'rsatish tizimlari (self check-in, mobil kalit texnologiyalari, robotlashtirilgan xizmatlar) xizmat ko'rsatish tezligini oshirib, jarayonlarning izchilligini ta'minlaydi hamda mijozlar qoniqishini yuksaltiradi. Natijada mijozlar sodiqligi mustahkamlanadi va korxonaning bozordagi mavqei yanada kuchayadi.

Big Data texnologiyalari marketing strategiyalarini takomillashtirish va mijozlarga individual yondashuv asosida xizmat ko'rsatish imkoniyatlarini kengaytiradi. Katta hajmdagi ma'lumotlarni chuqur tahlil qilish orqali korxonalar daromadlarni oshirish, xizmatlarni moslashtirish va boshqaruv qarorlarini yanada asosli qabul qilish imkoniyatiga ega bo'ladi (1-rasm).

1-rasm. Mehmonxona innovatsiyalarining korxona raqobatbardoshligiga ta'sirini foiz taqsimoti⁶

Natijalar shuni ko'rsatdiki, innovatsiyalarni integratsiyalashgan holda qo'llash mehmonxona korxonalari uchun raqobat ustunligini shakllantirishning samarali strategik mexanizmi sifatida namoyon bo'ladi. Raqamli boshqaruv tizimlari, sun'iy intellekt texnologiyalari, avtomatlashtirilgan xizmat ko'rsatish jarayonlari hamda Big Data yechimlarining o'zaro uyg'unlashuvi mehmonxona xizmatlari sifatini yuksaltirish, operatsion xarajatlarni optimallashtirish va daromadlarni barqaror oshirish imkonini yaratadi.

⁵ Muallif ishlanmasi

⁶ Manba: Diagramma Namangan davlat universiteti "Moliyaviy munosabatlar" kafedrası professor o'qituvchisi Usmanova Gulida tomonidan tayyorlangan

XULOSA VA TAKLIFLAR

Mazkur tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, mehmonxona xo'jaligida innovatsiyalarni strategik jihatdan joriy etish korxonalarining raqobatbardoshligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Raqamli boshqaruv tizimlari (PMS, CRM, RMS), sun'iy intellekt asosidagi texnologiyalar hamda avtomatlashtirilgan xizmat ko'rsatish tizimlari mehmonxona operatsiyalarini optimallashtirish, xizmat sifatini yuksaltirish va mijozlar qoniqishini oshirishga sezilarli ijobiy ta'sir ko'rsatadi. Shuningdek, tadqiqot natijalari Big Data texnologiyalari orqali marketing strategiyalarini takomillashtirish va daromadlarni oshirish imkoniyatlari mavjudligini tasdiqlaydi.

Tahlil natijalariga ko'ra, innovatsiyalarni kompleks va integratsiyalashgan tarzda joriy etish mehmonxona korxonalari uchun quyidagi ustunliklarni ta'minlaydi:

1. Operatsion samaradorlikni oshirish – jarayonlarni avtomatlashtirish orqali xodimlar ish yuklamasi optimallashtiriladi, vaqt va resurslardan samarali foydalanish ta'minlanadi hamda xarajatlar maqbullashtiriladi.
2. Xizmat sifati va mijozlar qoniqishini yuksaltirish – individual xizmat ko'rsatish, tezkor check-in/check-out tizimlari hamda avtomatlashtirilgan xizmatlar orqali mijozlar sodiqligi mustahkamlanadi.
3. Bozor va marketing strategiyalarini takomillashtirish – katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish asosida mijoz segmentlarini aniqlash va talabni aniq prognozlash imkoniyati kengayadi.

Kelgusida mehmonxona korxonalarida innovatsion texnologiyalarni keng ko'lamda joriy etish turizm sohasining barqaror rivojlanishini ta'minlash, raqobatbardoshlikni mustahkamlash hamda iqtisodiy samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, innovatsiyalarni samarali qo'llash uchun quyidagi tavsiyalarni amalga oshirish maqsadga muvofiq:

- innovatsion texnologiyalarni korxona strategiyasiga integratsiyalashgan holda joriy etish;
- xodimlarning raqamli va texnologik kompetensiyalarini rivojlantirish, malaka oshirish tizimini takomillashtirish;
- mijozlar ehtiyojlari va bozor tendensiyalarini muntazam ravishda tahlil qilib borish;
- innovatsion yechimlarni sinovdan o'tkazish va ularning samaradorligini baholash uchun monitoring tizimini joriy etish.

Mehmonxona xo'jaligida innovatsiyalar nafaqat texnologik yangilik sifatida, balki korxonalarining strategik raqobat ustunligini shakllantiruvchi muhim boshqaruv vositasi sifatida ham namoyon bo'ladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Joseph Schumpeter (1934). The Theory of Economic Development. Cambridge, MA: Harvard University Press.
2. Michael Porter (1985). Competitive Advantage: Creating and Sustaining Superior Performance. New York: Free Press.
3. Philip Kotler, Bowen, J. T., & Makens, J. C. (2016). Marketing for Hospitality and Tourism (7th ed.). Boston, MA: Pearson.
4. Walker, J. R. (2016). Introduction to Hospitality Management (7th ed.). New York, NY: Pearson.
5. Goeldner, C. R., & Ritchie, J. R. B. (2012). Tourism: Principles, Practices, Philosophies (12th ed.). Hoboken, NJ: Wiley.
6. Cooper, C. (2017). Tourism: Principles and Practice (6th ed.). Harlow, UK: Pearson.
7. Organisation for Economic Co-operation and Development (2020). Tourism Trends and Policies. Paris: OECD Publishing.
8. World Tourism Organization (2021). Tourism Development Reports. Madrid: UNWTO.
9. Buhalis, D. (2003). eTourism: Information Technology for Strategic Tourism Management. Harlow, UK: Pearson Education.
10. Law, R. (2019). Information Technology Applications in Hospitality and Tourism. London, UK: Pearson.
11. Sigala, M. (2018). Social Media and Customer Engagement in the Era of Smart Tourism. Cham, Switzerland: Springer.
12. Hall, C. M., & Page, S. J. (2014). The Geography of Tourism and Recreation: Environment, Place and Space (4th ed.). London, UK: Routledge.
13. Morrison, A. M. (2017). Hospitality and Travel Marketing (6th ed.). Boston, MA: Delmar Cengage Learning.
14. Kandampully, J. (2012). Service Management in Hospitality, Tourism, and Leisure (3rd ed.). Maidenhead, UK: McGraw-Hill Education.
15. Axmedov, B., & Toshpo'latov, M. (2019). Turizm iqtisodiyoti va mehmonxona xizmatlari menejmenti. Toshkent: «Akademiya».
16. Qodirov, A., & Karimov, S. (2020). Turizm sohasida xizmatlar sifati va raqobatbardoshlik. Toshkent: «Fan va texnologiya».
17. Saidova, N. N. (2022). Mehmonxona biznesi va innovatsiyalar. Toshkent: «Ilm-fan».

muhandislik **& iqtisodiyot**

ijtimoiy-iqtisodiy, innovatsion texnik,
fan va ta'limga oid ilmiy-amaliy jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir Alibekov

Sahifalovchi va dizayner: Abdurahmon Qurbonov

2026. № 3

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Muhandislik va iqtisodiyot" jurnali 26.06.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi
Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan
№S-5669245 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: №095310.

**Manzilimiz: Toshkent shahri Yunusobod
tumani 15-mavze 19-uy**

+998 93 718 40 07

<https://muhandislik-iqtisodiyot.uz/index.php/journal>

t.me/yait_2100